

Nr 157.

Av herr **Sundberg m. fl.**, om ökat anslag till elevstipendier vid skogshögskolan.

Bland anslagen till skogshögskolan upptages i statsverkspropositionen ett belopp av 3 000 kronor till elevstipendier. Detsamma har utgått med oförändrad storlek allt sedan högskolan började sin verksamhet. Beloppet får emellertid numera anses vara allt för ringa för att fylla de behov, man därmed velat tillgodose. Vi få därför hemställa, att riksdagen på sätt nedan närmare angives ville besluta om dess höjning.

Utbildningstiden för en jägmästare efter avlagd studentexamen är minst $4\frac{1}{2}$ år, nämligen 1 års obligatorisk praktiktid, varav 2 månader vid kolar-skola, 1 år vid Garpenberg samt däreftes 5 vinterterminer vid skogshögskolan i Stockholm samt 2 sommarterminer för praktiska övningar å olika övningsskogar. Nästan undantagslöst blir det därutöver en sjätte vintertermin eller del därav, på grund av att eleverna icke medhinna att vid sidan av föreläsningarna avlägga alla föreskrivna tentamina under sin sista hösttermin utan en del av dessa, i regel de viktigaste, avläggas under den följande vårterminen.

Kostnaderna för denna utbildningstid bliva betydande. Även efter en försiktig beräkning torde de, om läroböcker, kompendier, studiematerial samt i viss omfattning resor till och från de praktiska övningarna inräknas, uppgå till minst 10 000 kronor under normala förhållanden och cirka 13 000—14 000 kronor i nuvarande prisläge.

De elevstipendier, staten enligt det ovan sagda årligen anvisar, torde ha till uppgift att underlätta för obemedlade eller mindre bemedlade unga män att genomgå denna utbildning. Det torde vara uppenbart, att berörda anslag av 3 000 kronor icke förslår långt i detta syfte. Sammanlagda antalet elever vid högskolans olika kurser växlar något under olika år, men torde, förberedande kursen inräknad, i allmänhet ligga omkring 100. Verkställda undersökningar ha givit vid handen, att omkring hälften av de studerande vid högskolan icke kan för genomförandet av sin utbildning påräkna ekonomiskt stöd från hemmen eller anhöriga, utan måste genom av dem själva anskaffade lån helt bekosta sina studier själva. Vid sådant förhållande ger ett årligt statligt stipendiebelopp av 3 000 kronor ett mycket ringa stöd. Vid högskolan finnas tre av enskilda donerade fonder, vilkas avkastning skall tjäna samma syfte som de statliga elevstipendierna. Sammanlagda kapitalbeloppet av dessa fonder utgör nu 26 000

kronor. Då viss del av ränteavkastningen enligt donationsbestämmelserna skall läggas till kapitalet, blir det belopp, som årligen kan disponeras för stipendieändamål, cirka 700 kronor. Sammanlagda till buds stående stipendiebeloppet utgör sålunda cirka 3 700 kronor.

Vid fördelningen av dessa medel plägar lärarrådet strängt följa behovsprincipen. Elev kan under sin studietid i bästa fall påräkna att erhålla stipendium en gång, då vanligen under det andra läsåret vid högskolan. Tillgängliga medel fördelas vanligen på ett par stipendier av 500 kronor vardera, ett par av 400 kronor och resten uppdelade på mindre belopp.

Det säger sig självt, att dessa stipendier knappast kunna effektivt lindra de ekonomiska svårigheterna för medellösa studerande vid högskolan.

En annan möjlighet, som kan stå de studerande till buds, är erhållande av statens räntefria studielån. Det har emellertid visat sig, att denna möjlighet varit mycket begränsad, sannolikt på grund av den starka konkurrensen om dessa lån från de högre läroanstalterna i hela landet. Av de 107 eleverna vid skogshögskolan och förberedande kursen hösten 1943 hade blott 6 stycken erhållit statens studielån, medan därutöver 10 sökt, men fått avslag.

I detta sammanhang må även framhållas, att eleverna vid skogshögskolan icke äga samma möjlighet som studenterna vid flertalet andra läroanstalter att genom utförande av avlönat arbete under ferierna själva bidra till finansierandet av sina studier. Den högre skogligen utbildningen fortlöper praktiskt taget året runt samt ger icke möjlighet till utförande av förvärvsarbete ens under någon tid av året.

Det kan vara av visst intresse att undersöka, huru stipendiemöjligheterna för eleverna ställa sig vid den högre läroanstalt, som måhända är mest jämförbar med skogshögskolan, nämligen lantbrukshögskolan vid Ultuna. Elevantalet vid båda läroanstalterna är likartat, möjligen något högre vid lantbrukshögskolan. Denna disponerar statliga stipendiemedel med 6 000 kronor och stipendiemedel av fonder med 5 700 kronor, tillhoppa 11 700 kronor, medan motsvarande belopp vid skogshögskolan är 3 700 kronor. Disproportionen är uppenbar.

En annan omständighet, beträffande vilken studerandena vid skogshögskolan äro sämre ställda än sina kolleger vid lantbrukshögskolan och universiteten, består däri, att varken natura- eller penningstipendier stå till buds för beredande av bostad åt de studerande.

Den relativt dyrbara utbildningen vid skogshögskolan, sammanställd med de enligt ovan ringa bidragsmöjligheterna samt omöjligheten för eleverna att under ferietid utöva förvärvsarbete, uppställer allvarliga hinder för obemedlade personer att söka sig till samt genomgå denna läroanstalt. Det kan knappast vara med allmänna intressen förenligt, att privata förmögenhetsförhållanden skola utöva ett så dominerande inflytande

på rekryteringen av landets tjänstemannakår med högre skoglig utbildning. Fallenhet för yrket, begåvning och duglighet böra vara avgörande vid urvalet bland inträdessökande till skogshögskolan. Skall detta krav kunna upprätthållas, måste emellertid sådana bidragsmöjligheter stå mindre bemedlade elever till buds, att icke de ekonomiska förhållandena utöva en första gallring genom att tvinga de mindre bemedlade att avstå från att söka sig till högskolan.

Ett för rekryteringen av lärarkrafter och forskare vid skogshushållningen synnerligen försvårande moment består däri, att några licentiatstipendier ej finnas vid skogshögskolan. Vid lantbrukshögskolan utgår två dylika à 1 000 kronor. Detsamma är av behovet påkallat vid skogshögskolan.

Skall någon effektiv bättring i ovan avhandlade förhållanden ernås synes önskvärt, att åtgärder vidtagas för tillrättaläggande av desamma på sätt nedan föreslås.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville vid behandlingen av anslagen till skogshögskolan besluta,

att anslaget till elevstipendier må utgå med 6 000 kronor,

att 2 000 kronor anslås till 5 bostadsstipendier à 400 kronor samt

att 2 000 kronor anslås till 2 licentiatstipendier à 1 000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1944.

Carl Sundberg.

H. Sten.

Jones Erik Andersson
i Ovanmyra.

P. J. Näslund.